

DEJINY ŠKOLSTVA V RASLAVICIACH

Odkedy bola v obci škola, ťažko je v dnešnej dobe zistiť. Pred rokom 1899 bola v Uhorských Raslaviciach drevená ľudová škola, ktorú navštevovali aj žiaci zo Slovenských Raslavíc. Pre zlé platové pomery málokedy mala stáleho učiteľa. V roku 1899 bola v Slovenských Raslaviciach postavená štátna ľudová škola s dvoma triedami. Národná škola sa vo vtedajších Slovenských Raslaviciach spomína od roku 1901 do roku 1953. V roku 1902 sa spomína ako škola s tromi triedami. Do roku 1918 sa v tejto škole vyučovalo maďarsky. Po 1.svetovej vojne mnohí učitelia odišli do Maďarska a na školách ostali iba tí učitelia, ktorí sa dobrovoľne zúčastnili kurzu slovenského jazyka. Do roku 1918 sa slovensky vyučovalo iba náboženstvo. Podľa zriaďovacej listiny jeden člen učiteľského zboru musel vykonávať kantorské funkcie, za ktoré ho platila obec. Prvým správcom štátnej ľudovej školy bol František Kopčák, ktorý túto funkciu vykonával do roku 1915. Nástupcom Františka Kopčáka sa v roku 1915 stal Vojtech Wolf, ktorý školu spravoval až do roku 1918. Bol však nenávidený pre násilnú maďarizáciu raslavických detí a občanov, a preto musel po roku 1918 zo školy odísť. V tomto období na škole vyučovala aj učiteľka Gizela Schosserová.

Od roku 1918 do 26.januára 1943 správcom štátnej ľudovej školy a neskôr riaditeľom bol Štefan Onderik. Od roku 1919 do roku 1925, a potom znovu od roku 1931 vyučoval na štátnej ľudovej škole, ako štátny učiteľ Ľudovít Kováč. V roku 1931 bola zriadená v štátnej škole štvrtá trieda a v roku 1936 aj piata trieda, keď bola zároveň uskutočnená prestavba bývalej detskej opatrovne na piatu triedu. Počas 1.svetovej vojny bola v škole umiestnená vojenská nemocnica a nádražná stráž. Zariadenie školy bolo úplne zničené. Dňa 7.januára 1919 začalo v štátnej ľudovej škole vyučovanie v slovenskom jazyku. Prvými slovenskými učiteľmi, okrem spomínaného správcu školy Štefana Onderika a Ľudovíta Kováča sa stali učiteľia Antonia Onderiková, Ervin Szabo, A. Mikloš. Na malý učiteľský zbor čakala v tomto období ťažká obrodná práca na kultúrnom povznesení miestneho obyvateľstva. Boli poriadané ľudové náukobehy, divadelné predstavenia, zábavy. Práca učiteľského zboru bola korunovaná úspechmi. Ľudia sa rýchlo prispôbili novým pomerom. V roku 1902 bola v obci zriadená detská opatrovňa, ktorá existovala do roku 1922. Poslednou opatrovatelkou bola Mária Moravcová, neskôr manželka notárskeho tajomníka Teodora Šoltésa. Od roku 1947-1950 sa v archívnych materiáloch spomína v bývalých Vyšných Raslaviciach Materská škola. Terajšia budova MŠ v časti Vyšné Raslavice bola daná do prevádzky dňa 10.júna 1951.

V rokoch 1927-1928 v Slovenských Raslaviciach, zásluhou učiteľa Štefana Onderika, bol založený spolok Slovenská liga, ktorého cieľom bolo pracovať na zvyšovaní kultúrnej úrovne obce. Tento spolok dal postaviť už spomínaný pomník padlým v 1.svetovej vojne. V roku 1938 na školu prichádza učiteľ Andrej Jusko, brat kňaza Štefana Juska. Dňa 23.mája 1939 navštívil obec Raslavice minister školstva Jozef Sivák, ktorého vítali občania obce, miestny farár Adam a správca školy Štefan Onderik so žiakmi.

Roky 2.svetovej vojny boli pre školu náročné. V obci žili v tomto období židovskí občania a pre nich bolo toto obdobie azda najťažšie. Dňa 15. septembra 1940 boli od žiakov štátnej ľudovej školy rozlíšené deti židovského pôvodu žltou hviezdou.

Dňa 1.septembra 1941 bola Štátna ľudová škola v Slovenských Raslaviciach podľa zákona č.308/1940Sl.z. so súhlasom Rímsko-katolíckeho biskupského úradu v Prešove premenovaná na Rímsko-katolícku ľudovú školu s piatimi triedami. Škola slúžila pre Slovenské a Uhorské Raslavice. Za riaditeľa Rímsko-katolíckej školy bol vymenovaný Štefan Onderik. V šk. roku 1942/1943 bol v školskom výbore: Msgr.Michal Adam/dekan-farár,predseda /, Michal Kovalčín a Andrej Biroš/zástupcovia cirkevnej vrchnosti/, Michal Družbacký /vedúci notár, delegát za obec Slovenské Raslavice/, Štefan Vaňo /delegát za obec Uhorské Raslavice /, Štefan Onderik /riaditeľ Rímsko-katolíckej ľudovej školy / a Ľudovít Kováč/učiteľ v Rímsko-katolíckej ľudovej škole v Slovenských Raslaviciach/. Ďalšími učiteľmi v týchto rokoch boli Margita Hercegová, ktorá v r.1943 zo školy odchádza a na jej miesto prichádza Imrich Raslavský, Magdaléna Biatová, Bartolomej Loja a Mária Krempaská. Zo zápisnice dňa 1.novembra 1943 sa spomína počet žiakov v 5-triednej cirkevnej škole spolu 208 žiakov. Dňa 26.01.1943 odstupuje z funkcie riaditeľa Rímsko-katolíckej školy Štefan Onderik a na miesto riaditeľa školy nastupuje Ľudovít Kováč.

V rokoch 1948-1953 sa v archívnych dokumentoch spomína v Slovenských Raslaviciach /bývalých Vyšných Raslaviciach/ existencia Osemročnej strednej školy a v rokoch 1953-1961 Osemročná stredná škola v bývalých Nižných Raslaviciach. Z rokov 1956-1957 sa v Štátnom archíve v Bardejove nachádza katalóg žiakov Zimnej školy poľnohospodárskej mládeže .

Rok 1944 bol rokom veľkých udalostí a ťažkých skúšok nášho národa .Dňa 15.apríla 1944 obsadilo obec Raslavice vojsko, škola bola zatvorená, vyučovanie sa zastavilo. Po vypuknutí SNP, 30.augusta slovenské vojsko, ktoré obsadilo obec, ušlo do lesov a pridalo sa k partizánom. Obec Raslavice obsadili Nemci, Avšak z dôvodu rýchlo postupujúceho ruského frontu, dňa 29.decembra 1944 boli nútení z obce odísť.

Po oslobodení obce 18.-19.januára 1945, sa vyučovanie v štátnej ľudovej škole znovu začalo 19. marca 1945. Okrem štátnej ľudovej školy pre 1.-5 .ročník, bola po oslobodení zriadená v obci aj meštianska škola, riaditeľom ktorej sa stal Július Perger .Najprv mala meštianka 1 triedu a postupne sa do obce vracali do meštianky raslavickí žiaci z Bardejova a Prešova a triedy sa navyšovali. Keď v roku 1948 zanikla štátna ľudová škola, bola meštianska škola premenovaná na Osemročnú strednú školu Jej riaditeľom bol do roku 1954 Július Perger V tomto období na OSŠ vyučovali učitelia: Slávka Reichlová, Ondrej Šarišský, Anna Šarišská, Štefan Majda, Mikuláš Stroncer, Edita Stroncerová, Ján Fedor, Tatiana Lachovičová a ďalší. V roku 1954 riaditeľ školy Július Perger odchádza za riaditeľa do Rokyta a na jeho miesto prichádza Vojtech Bertoty s manželkou Teréziou Bertotyovou.Na školu v tom čase prišli aj ďalší učitelia Emília Čičáková, Anton Jagelka, Barbora Jagelková, Jozef Bednarček a Adam Zlacký. Vojtech Bertoty funkciu riaditeľa vykonáva len krátko a neskôr sa riaditeľom stáva Ján Paľuv,a Jozef Kunca, ktorý školu riadil do roku 1967. V roku 1961 bola OSŠ premenovaná na Základnú devaťročnú školu/ ZDŠ/ a tento názov niesla do roku 1970 .V OSŠ a ZDŠ bola núdza o priestory, preto sa 1.-5.ročník vyučoval odpoľudnia a 6.-9.ročník dopoludnia. K pôvodným 2 budovám školy vo Vyšných Raslaviciach pribudli vyučovacie priestory v miestnom hornom kaštieli, ktorý po násilnom odvečení rehoľných sestier v roku 1950 ostal prázdny. V kaštieli/ neskôr do roku 1950 Kláštore sestier Božského Vykupiteľa / boli triedy do roku 1967, kedy bol otvorený hospodársky pavilón ,A a B pavilón súčasného areálu ZŠ.

V roku 1967 za riaditeľa ZDŠ prichádza Július Kosc, ktorý ako riaditeľ pôsobí na tejto škole až do roku 1990.Žiakov postupne pribúdalo, a tak ani spomínané dva učebňové pavilóny nepostačovali. Do postavenia 3 učebňového pavilónu začiatkom 80-tych rokov sa dve triedy vyučovali v priestoroch bývalej školy vo Vyšných Raslaviciach a dielenské práce naďalej v hornom kaštieli. Vyučovanie až do otvorenia 3 pavilónu bolo aj naďalej dvojsmenné. Problémy dvojsmenného vyučovania sa vyriešili až po otvorení 4 učebňového pavilónu a telocvične. Vedenie školy bolo rozšírené o funkciu zástupcu riaditeľa školy. Počas vedenia školy riaditeľom Júliusom Koscom jeho zástupcami boli postupne Ľudovít Bebjak, Emil Komanický, Anna Tešlová a od roku 1985 do roku 1990 RNDr. Marta Artimová. V druhej polovici 70-tych rokov bola ZDŠ premenovaná na Základnú školu /ZŠ/ a od roku 1998 na ZŠ s deviatym ročníkom.

V 80-tych a 90-tych rokoch mala škola priemerne 550-600 žiakov. Po novembrovej nežnej revolúcii v roku 1989 a zmenených ekonomických a sociálnych pomeroch v našej spoločnosti má demografický vývoj na Slovensku klesajúcu tendenciu, čo spôsobuje pokles žiakov školy. V spomínanom období pôsobí na ZŠ približne 30 učiteľov a 3 vychovávateľa. Na ročníkoch 1.-4. bolo v 80-tych rokoch 8 tried a v 90-tych rokoch 9 tried. Na ročníkoch 5.-8., neskôr 5.-9., 12 .tried . V mimovyučovacom čase navštevovali žiaci 2 oddelenia školskej družiny a 1 oddelenie školského klubu. Základnú školu v Raslaviciach navštevujú v tomto období žiaci z časti Vyšné a Nižné Raslavice ,z Vaniškoviec, Janoviec, Tročan, Abrahamoviec, Buclovan a Lopúchova. Do roku 1994 navštevovali školu aj žiaci z Bartošoviec. Od roku 1993 sú pri ZŠ zriadené 3 triedy osobitnej školy pre mentálne postihnuté deti. Z priemerného počtu 550 žiakov bolo do otvorenia osobitnej školy v ZŠ 30-45 rómskych žiakov.

Po nežnej revolúcii v novembri roku 1989 sa riaditeľkou školy stáva v roku 1990 Marta Gabuždová a zástupkyňou školy Mária Oľšavská ,ktorá po dvoch rokoch pôsobenia vo funkcii odišla do Prešova a na uvoľnené miesto zástupcu nastúpil Mgr.Tomáš Demjanovič, ktorý túto funkciu vykonáva do júna 1998. Dlhoročnými učiteľmi v období od 60-tych rokov do prvej polovice 70-tych

rokov boli učitelia Ľudovít Bebjak, Katarína Bebjaková, Anna Šarišská, Mária Jurková, Mária Balážová, Mária Matiašová, Alžbeta Koscová, Július Kosc, Štefan Majda, Andrej Svit, Antónia Pergerová, Marta Zlacká, Adam Zlacký, Magdaléna Hersteková, Marta Gabuždová, František Gabužda, Mgr.Tomáš Demjanovič, Mgr.Ján Artim, Mgr.Magdaléna Pillárová, Helena Tomková, Mgr .Milan Rejdovjan, Mária Tomášková, Helena Čihanská, Milada Lovadská, Eva Fedašová, Anna Romanová, potom postupne v druhej polovici 70-tych, 80-tych a 90-tych rokov prichádzali ďalší učitelia, RNDr.Marta Artimová, Irena Vereščáková, Dušan Evin, Mgr.Viera Peláková, Mgr.Anna Balážová, Mgr.Anna Vrabľová, Mgr.Gabriela Gabuždová, PhDrAngelika Koscová, vychovávateľky Alena Majdová, Anna Baranová a Emília Kmecová, František Pillár, Ing.Milan Vrabel, Mgr.Zdena Lazúrová, Mgr.Beáta Luptáková,Mgr.Ľudmila Zeleniaková,Mgr.Nataša Harčariková,PhDr.Oľga Guľová,Mgr.Slávka Lisčinská, MgrAntonia Novotná,Mgr.Renáta FejercákováMgr.Vladimír Saloky, Ing.Stanislava Vavreková, Ing.Anna Rákošová,Mgr. Daniela Palková, Mgr. Iveta Haberová a ďalší.Z uvedeného prehľadu je vidno,že počet žiakov každým rokom narastal a s ním aj počet učiteľov.Tí starší postupne odchádzajú ,prichádzajú noví, z Raslavic a ich okolia, z Prešova a Bardejova.Uroveň nášho školstva sa každým rokom zväčšuje a kladie čoraz väčšie nároky na prácu žiakov a učiteľov.

V roku 1997 riaditeľka školy Marta Gabuždová odchádza do dôchodku a na jej miesto prichádza z Bardejova RNDr. Michal Smoliga . Od roku 1998 škola má dvoch zástupcov. Pre ročníky 1.-4. do 30.júna 1998 je zástupcom Mgr.Tomáš Demjanovič a od 1.júla na jeho miesto prichádza Mgr. Anna Balážová.Zástupkyňou pre ročníky 5.-9.od 1.2. 1998 do roku 2002 je RNDr. Marta Artimová .Koniec 20. storočia a začiatok tretieho tisícročia je poznamenaný zmenami v celej spoločnosti a tieto priniesli obrovské zmeny aj na všetkých stupňoch škôl po stránke materiálnej a obsahovej .V roku 2000 na miesto riaditeľa školy bol Okresným úradom Odborom školstva v Bardejove dosadený PhDr.Vladimír Čorňák a po ňom po výberovom konkurznom konaní preberá funkciu riaditeľa v roku 2002 Mgr. Igor Drotár. Jeho ekonomickou zástupkyňou sa stáva Mgr. Gabriela Gabuždová a zástupkyňou pre výchovu a vzdelanie sa stáva Mgr. Viera Peláková. Nové vedenie školy čaká náročná práca , pretože nový školský zákon umožnil prechod školy na školu s právnou subjektivitou .